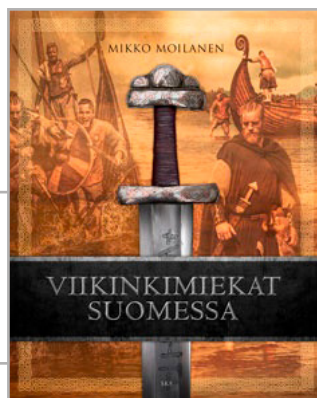

Kattava selvitys viikinkimiekoista

Veijo Kauppinen¹

Mikko Moilanen
Viikinkimiekat Suomessa
 Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2018.
 ISBN 978-952-222-964-9.
 263 s.

Viikingit ovat saaneet huomiota television Viikingit-sarjan ja Tallinnan Lennusadam-Merimuseon näyttelyn ansiosta. Tuorein alan museo on Tukholman Djurgårdenin Wasasataman Vikingaliv. Viikingeistä kerrotaan uljaina merenkulkijoina, joskin ryöstettyjen aikaisten kertoma totuus oli toinen. Nämä skandinaavit, nykyisiä valtiorajoja ei silloin vielä ollut, olivat aseistettuja norjalaisia, ruotsalaisia ja tanskalaisia merenkulkijoita. Ryöstelyn ohessa viikingit kävivät kauppaa – myös orjilla, olivat taitavia purjehtijoita ja monitaitoisia käsityöläisiä sekä laivanrakentajia. He olivat teknisesti eteviä. Aseiden ja laivojen naulojen valmistuksen lisäksi tarvittiin tavanomaisia tarvekaluja tekeviä metalli- ja puuseppiä. Metallien valaminenkin hallittiin. Amuletit olivat tärkeitä onnenkaluja ja naisten vaatetuksessa oli solkia sekä muita koristeita.

Viikinkien retkien mielletään usein suuntautuneen länteen ja heidän uskottiin aiemmin liikkuneen Suomen alueella niukasti. Suomen kautta kulkeva itäreitti Venäjän jokineen oli kuitenkin käytössä. Nykyisen tiedon pohjalta viikinkiaika (noin vuosina 800–1050) näyttää Suomen alueella olleen uskottua vilkaampaa, mistä vahva todiste on Mikko Moilasan toistaiseksi vähän tutkittua suomalaista viikinkiajan ns. säiläkirjoitusmiekkalöytöjä käsittelevä väitöskirja. Kiitos osaltaan metallinilmmaisimien lisääntyneen harrastekäytön on niitä Suomesta löydetty ihmeteltävän runsaasti. Suuri osa löydöistä juontaa juurensa viikinkien suosimaan kalmistohautaukseen. Löydöt sijoittuvat Varsinais-Suomeen, Satakuntaan ja Hämeeseen.

Köyhän Suomen kirkoissa tai asumuksissa tuskin uskottiin löytyvän juurikaan ryöstettävää. Kauppaa kuitenkin käytiin turkiksilla. Moilanen tosin viittaa tietynlaiseen vaurauteen. Pirkkalan Tursiannotkon arkeologisten kaivausten perusteella on löytynyt merkkejä viikinkienerpysvämmästäkin oleskelusta.

Jo nuorena sepän töistä viehättynyt ja pääasiassa museoille useita viikinkimiekkoja ennallistanut Moilanen tietää mistä puhuu. Väitöskirjaan perustuva, runsaasti ja havainnollisesti kuvitettu populaariversio ”Viikinkimiekat Suomessa” pureutuu syvällisesti aiheeseen.

Miekka on ensisijaisesti näyttävä taisteluase, jolla on myös statusarvoa. Se saattoi kulkea perintönä, jos sitä ei uhrattu tai haudattu jopa käyttökelvottomaksi murjottuna kantajansa mukana.

Suomesta on toistaiseksi löydetty yli 400 viikinkimiekkaa, joista 151 säilämerkein varustettua. Tämä on paljon verrattuna muihin Euroopan maihin (Norja parituhatta, Ruotsi 600–700). Kirjassa selvitetään kuinka ja missä niitä oli saatettu valmistaa, mikä niiden mer-

¹ Kirjoittaja on Aalto-yliopiston konepajatekniikan emeritusprofessori.

kitys oli nuoremman rautakauden (n. 700–1200) Suomessa sekä miten Suomen aineisto on vertailtavissa vastaaviin löytöihin muualta Euroopasta. Miekat toki kehittyivät viikinkien aikana, mitä kirjassa hyvin selostetaan, kuten niiden rakenteita sekä terästen valmistusta ja koostumuksia. Niissä esiintyy myös teknisiä variaatioita merkkien sisällöstä riippumatta. Väärin kirjoitetut tekstit sekä kirjaimia jäljittelevät kuviot näyttävät olleen yleisiä sekä Suomessa että Skandinaviassa.

Alkuperäiset viikinkimiekat saattavat olla peräisin laajasta Frankkien valtakunnasta. Legendarisimpia niistä olivat Ulfberht ja Ingelrii -merkityt. Moilasan mukaan miekkoja on voitu takoa myös Suomessa. Säiliin ja merkkeihin käytetyn raudan alkuperä viittaa joissakin tapauksissa myös skandinaavisiin malmiesiintymiin. Meidän rautamme oli enimmäkseen järjvimalmipohjaista.

Moilanen kertoo yhden miekan valmistamiseen kuluvan ainakin viitisen viikkoa vaativammassa tapauksissa toki paljon enemmän. Ennallistettuja miekkoja on nähtävänä ainakin Suomen kansallismuseossa, Turun Museokeskuksessa, Satakunnan museossa, Keski-Suomen museossa Jyväskylässä ja Laukon kartanossa.